

Megjelenik
minden kedden.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztésben (juttatva, 46. sz.) intézendők.

Hírmontellén levelet nem fogadjunk el.

Közleteket nem adunk vissza.

Előfizetési föltételek:

Egész évre . . . . . 6 frt
Fél évre . . . . . 3 „
Negyed évre . . . . . 1 „ 60 kr.

HÍRDETÉSEK DÍJA:

öt hasábos petit sor . . . . . 5 kr.

NYILTÉR:

három hasábos petit sor . . . . . 15 kr.

Az előfizetési pénzek és hirdetései díjak,

általában a lap anyagi részét illető közlemények a kiadó-hivatalhoz (Pannónia könyvnyomda és kiadó-részvénnytársaság) intézendők.

Hirdetményeket elfogad:

Maassenstein és Vogler Budapestben, Bécsben, Berlinben, Münchenben, majnai Frankfurtban, Stuttgartban, Hamburgban és Bernben. *Moose Rudolf* Bécsben, Prágában, Münchenben, Hamburgban, Nürnbergben, majnai Frankfurtban, Strassburgban, Berlinben, Zürichben, Boroeloban és Nürnbergben. *Lang L.* nemzetközi hirdetési irodája Budapestben. *A délnémet hird. irod.* Stuttgartban. *A Négerféle könyvkereskedés* Frankfurtban. *Schlote E.* Broomában, *Fort Jenő* Lipcseben.

KASSA és VIDÉKE

Politikai és vegyestartalmu hetilap.

Előfizetési felhívás

„KASSA ÉS VIDÉKE“ című politikai s vegyestartalmu hetilapra.

A „Kassa és Vidéke“ a mai nappal a politikai lapok sorába lép. Mától fogva még nagyobb körben kívánunk hatni, alkotni.

Nehéz idők járnak. Ilyenkor a jelszó: ki a gátra! S minthogy szilárd meggyőződésünk, hogy nemzetiségünket egyedül a magyar-állam eszméjének gyakorlati érvényesítése, ezt pedig kellő hatalommal fölrüházott, érélyes és jóakaratu kormány biztosíthatja csak: a kormányt tehetségünkhöz képest támogatni fogjuk. — A válság idején erőnk a legkevésbé szabad szétforgácsolnunk, egymás ellen fordítanunk. Vállvetve ki a gátra!

Midőn pedig politikai téren is elhatározzuk magunkat a küzdelemre s a kormány támogatására, fölteszszük, hogy a kormány politikájában — eszményképünk: **államiságunk** elengedhetlen követelményei, a parlamentaris kormányformával megegyeztethető önkormányzati intézmények fejlesztése, szellemi és anyagi érdekeink lehető emelése: az ország közbene — vezércsillagokként fogják kalauzolni.

Részletesebb programot nem adunk. Legfőkébb ismételhétjük amit negyedév előtt mondtunk, hogy minket a vélemények különfélesége iránt t u r e l e m, elvhűség mellett kellő mérséklet, igazi törvényszerűség s tárgyilagos szabadelvűség buzdit. Ez fog minket lelkesíteni ezentúl is.

Előfizetési ár:

Három negyedévre 4.50 frt.
Félévre . . . . . 3.— „
Negyedévre . . . . . 1.50 „

Az előfizetési pénzek lapunk kiadóhivatalába („Pannónia“-könyvnyomda és kiadó-részvénnytársulat) intézendők.

Kelt Kassán, 1875. évi ápril 5-én.

A „Pannónia“-könyvnyomdatársulat, Dr. Rössler István,
kiadó. lapfolyónos és felelős szerkesztő.

Sajtó- és politikai szabadság.

A sajtó egy részének szenvedélyessége a higgadtabb polgárok tekintélyes számánál gyakran azon óhajjal találkozók, hogy az eredményben viszáznak s már-már elviselhetetlen bizonyult sajtószabadság intézménye — eltöröltessék.

Aki az államélet organikus fejlődésének megfigyelését föladataul tűzte; ki a megakasztatlan haladás helyesen értelmezett mivolta iránt kellően tájékozva s a vélemények szabad nyilvánulhatóságának, mint az igazi szabadság egyik sarkalatos tényezőjének szükségétől át van hatva: az a szabad sajtótól még akkor sem retten vissza, midőn annak egy része, hivatása érzetének hiányában, minden korlátlan túltuszi magát. Sajtószabadság nélkül nincs, nem lehet szabad állam, olyannyira, hogy még a hírlapi biztosítékok sem helyesíthetnek, mely gyakran az öntudatos véleményt is békóba veri. A sajtónak túlkapasait fekezni nem a cautio, sem nem az esküdtszék van hivatva. A sajtónak egyedül övszere a sajtó. Nyilatkozások kiki szabadon, a tévedést nyomban követi az utbaigazítás. A gondolkodó fő nem engedi magát minden nyomtatott betű által félrevezettetni, de egyebetvén az ellentétes nézetek viszonylagos értékét, azt fogadja el, amit jónak, üdvösnek itél; míg ellenben a szabad szónak elfojtása vagy megtorlása képes a téves nézetnek is az igazság valószínűségét kölcsönözni. Bruler ce n'est pas répondeur.

Hogy a sajtószabadságnak elvitáztatlan állami jogosultsága mellett mégis oly sok ellensége támad,

azt nem magának az intézménynek, de a vele elkövetni szokott számos visszaélésnek róhatjuk föl bűnül. Azon lapok hibája s bűne az, melyek saját nézetöknek a hibázhatlanság vagy éppen a kizárólagos jogosultság kiváltását követelik. Azon lapok bűne az, melyek a véleményszabadságot a konkrét esetekre, sőt magán-személyekre kiterjesztik, megfélekedve arról, hogy privát embernek nevét a nyilvánosság elé hurcolni nem szabad. — Míg a sajtó nézetekkel foglalkozik, addig — bár következtetéseiben téved is — tisztelettel kell hogy vegyük, még ha a kifejtett nézetek helytelen-volta szembetűnő volna is. De ahol egyszer személyt megnevezve, annak magán-életét pelengérré állítva, családi tüzelyét közszemlére kitéve látjuk: ott a discussio lehetősége megszűnik; mert sive vinco, sive vincor, semper maculor.

Azért a hírlapok első és multhatlan kötelessége személyeket előtérbe soha sem állítani, a nyilvános tisztviselőnek hivatalos eljárása is csupán akkor képezhetvén hírlapi recensio tárgyát, ha annak törvénytelenését, erőszakoskodását vagy hanyagságát tények bizonyítják.

A sajtótól egyebet nem kívánhatni, mint hogy az objectivitas kerete között mozogjon s a műveltebb érzület megsértésétől óvakodjék.

Igen, de sokan azzal állanak elé: a tárgyat a személytől el nem választhatni. Sokan a szabadság kiválasztott missionariusainak tartván magukat, szabadság iránti kötelességét hisznek teljesíteni, midőn ütök mindazt, ami — mint mondják — a kor követelményeinek útjában áll.

A vélemények szellemi versenytét tiszteljük s elfogadjuk. De azt az egyet mindazáltal meg kell jegyeznünk, hogy éppen a szabadság legnagyobb szósólónak legharciasabb szellemű része nem ismeri saját álláspontját. Szerentők a szabadság a létező társadalmi rend fölforgatásában, a kedélyek fölzigtatásában, higgadtan haladó polgárok gyanúsításában, s mi mindezek elmaradhatlan koronája — sokszor egész osztályok féktelen szidalmazásában áll. Miképpen definiálják ők a szabadságot? azt nem kérjük; de hogy éppen azok, kik a szabadságot fenhangon hirdetik, azt a jelzett módon valósíthatónak vélik, arról lapjaik minden hasábjá tanuskodik.

A szabadságról és a szabadelvűségről, mint az előbbinek eszközéről, lapunk egyik számában bővebben értekezünk. Ismétlésekbe bocsátkozni nem akarván, csak azon megdönthetetlen igazságon alapuló államtudományi maximát akarjuk ezuttal hangsúlyozni: hogy az államot csak a politikai szabadság teheti és teszi szabaddá.

Pedig politikai szabadságot polgári szabadság nélkül nem képzelhetni. Amint a politikai szabadság az összeségnek szabad akaratnyilvánításán s annak érvényesülésén alapul, ép úgy kell, hogy az állam egyes tagjai polgári szabadságuk élvezetében ne háborgattassanak, hanem politikai, társadalmi, lelkiismereti meggyőződésöknek nyíltan ad-hassanak kifejezést, mivel az egyeseknek ily szabad nyilatkozata nélkül az összakarat vagyis a többség akarata soha sem nyilvánulhatna.

Nem abban áll a politikai szabadság, ha a jacobinust a szabadság hirdőneként a csillagokig emeljük, s mindenkit, aki a fonálló rend alapján a békés haladást keresi, sárba rántjuk, de akkor éreztük át a politikai szabadság éltető lényegét, ha polgártársunk meggyőződését tisztelettel fogadjuk. Ha nézeteink eltérők, kapacitáljuk őt illemmel és jóakarattal, de tiszteljük mindenkor. Ezt követeli a politikai és az annak alapját képező polgári szabadság, melyet csak egy állampolgártól is a legnagyobb önkénykedés és zsarnokoskodás nélkül megvonni nem szabad.

Élvezze kiki egyéni szabadságát, éljen saját akaratából folyó önelhatározása szerint. Ha cselekményei, tanai a morál. közérdek és az állam összerdekébe nem ütöknek, — legyen az illető ultraliberal, avagy legyen szerény cellájába

elvonult legszigorúbb életű szerzetes, — azt insul tálni, bántalmazni polgári bűn.

Ezen kölesönös türelmesség szükségétől kell áthatva lennie mindenkinek, aki az államélet kivánalmainak magaslatától akar emelkedni. Liberalismus és véleménymonopolium = tűz és víz.

A liberalisok — de hisz azokkal nincsen bajunk, hanem inkább — az álliberalisok persze nekünk förmednek, amiért mindenki számára egyenlőn türelmet, sőt tiszteletet követelni merészlünk. Hogyan, mindenkinek egyenlő türelmet és tisztelet! még azoknak is, akiknek egész története a szabadság elleni bűnös merényletek, a gonoszság lajstroma!

Igenis, amint a kérdést, ép úgy a feleletet is antcipáljuk.

Nem kell nagy hősiesség hozzá, hogy valaki a kor követelményeinek eszelős ürügye alatt egyeket, egész osztályokat szidjon; mert hiszen jól tudja, hogy racionálatlanokká megboszulatlan marad. De ha torzsalkodásnak okadoatolására föl hívjuk őt s kívánjuk tőle, hogy nevezze meg hát azon személyeket, sorolja elé azon tetteiket, akik ellen és amelyek miatt politikai és socialis irtóháborút indítani jónak látta; ha követeljük tőle, hogy huzzon párvonalat az ütött egyén és az ő saját élete és cselekvényei között, ha ismervén a lármás író magán-életét, elejbe tartjuk a tükröt, mely nem egyszer ily torzalakot fog mutatni, a melynek láttára valónk megrázkodik: akkor — clausus liber tacet oraculum — az élők ellen az emberi gyarlóságon kívül mi bűnösséget sem hozhatván föl, nagy pathossal utal közhelylyé vált egyes történeti eseményekre és időszakokra. A megtámadáshoz méltó érv.

Századok előtti eseményekkel nem foglalkozunk; azok boncolgatása a történelem. De az iránt tisztában vagyunk magunkkal, hogy a repressaliák indokait az elévült multban keresni nem lehet; valamint bizonyos, hogy politikai eredeti bűnt, mely tagról tagra, testületről testületre, nemzedékről nemzedékre szállhasson át, — a józan ész nem ismer.

Védelmet különben egy szóval sem irtunk, mert az nem a mi tisztünk, és hiszszük, hogy arra szükség sines. Fölhoztuk az ujjabkori írók legkedvencebb vesszőparipáját, mely amilyen olesó népszerűséget kölcsönöz nekik, ép oly kényelmes, mert sok fejtorésbe nem kerül. Fölhoztuk azért, hogy őket, a szabadelvűség, a szabadság privilegizált egységárait, ezen kényelmes helyzetökben háborgassuk, kimutatván, hogy az annyira hánytorgatott szabadság első követelménye: tisztelni mindenkit s mindenkibe a meggyőződést; hogy igen sokáig megoldatlan marad még a kérdés: vajjon az annyira lerántott meggondolva haladó vagy pedig az ő dulakodó politikájuk lesz-e egykoron uralomra hivatva; hogy a materialista távol van attól, miként bármilyen kormányforma alatt kizsorigtsa a magyarok milliói lelkéből az eszményibb gondolatokat és érzelmeket; hogy mindenneknél fogva mindenkit békével kell hagyni s benne a szabad akaratot tisztelni; hogy a journalistica becsületbéli kötelessége mindezek számbavételével az eszmék harcát azon illemmel és tisztességgel vivni, mely nélkül a sajtószabadság a leggyűlöletesebbé válik; hogy a hírlapi tollharcnak nem szabad békés polgárok házi szentélyébe behatolnia, s végre, hogy e legtágabb tolerancia nélkül egyenesen az egyéni szabadságot támadjuk meg, s elfojtván az emberben azt, ami éppen emberré teszi: a szabad akaratot, — őt Vaucanson beszélő-gépéhez teszszük hasonlóvá.

E.

Régészeti congressus.

A magyar nemzeti muzeum igazgatóságától a következő körlevelet vettük. Szól az mindenkinek, akit a tudományos világ mozgalmái érdekelnek, de különösen azoknak, kiket hazánk, nemzetünk szellemi érdeke és jöhre lelkesítenek.

„Hazánk lapjai már egyelőre hirdették, hogy az „őstörténelmi és embertani congressus“ 1874-ben Stockholmban tartott VII. nemzetközi ülésében aug. 16-án Budapestet választotta összejövetele székhelyül, engem pedig a szervező bizottság, valamint az 1876-ban nálunk tartandó gyűlés elnökeül. — Indítván azon kívánságtól, hogy ezen a gyűlésen hazánk mind tudományilag, mind pedig azon alkalomra rendezendő ösregi kiállításban a nálunk, szerteszét az országban található, s a nevezett szakokba vágó gyűjtemények érdekes és gazdag voltához képest fel legyen tüntetve, időszerűnek és szükségesnek tartottam ezen felszólításomat már most közzétenni, miszerint a középpontban működő „szervező bizottság“ jó előre tudhassa, kikre és mikre számíthat, hogy nemzetünk mivelődséi foka, és az európai culturmozgalmakban való tetleges részvételünk az összes tudományos világban illően legyen bemutatva. — Ami legtöbb időt, készület, és több oldalról való serény összműködést igénybe veend, és valamint az említett téreken tett tudományos haladásunkat napfényre hozza, úgy ennek aléto bemutatását elősegíti az:

1-ór. Egy alapos szaktérkép, melybe hazánk eddig ismert lelhelyei, ösregi sáncái és árcai, pogányvárai, halotti halmai és temezkedési területei a rómaiak uralmáig be legyenek vezetve. E célra fölkéretnek közreműködésre a megyék monographusai, mérnöki hivatalai, muzeumai és egyes lelkes gyűjtői, miszerint biztos adataikkal, részletes jó térképeikkel egy általános térkép készíthetőségét elősegítsék.

2-ór. A congressus tartalma alatt a fővárosban olyan kiállítás fog a történelem-előtti tárgyakból szerveztetni, mely nemcsak a nemzeti muzeumnak összes efféle kincseit foglalja magában, hanem a magyarhoni vidéki muzeumnak és egyes szakfériak ösregi tárgyak gyűjteményeiből tünteti fel a legtanulságos példányokat természetben, vagy teljes akadátolt lajstromokban, rajzokban vagy gypsotüvelvényekben. Szándékunk a szomszéd országok társulataival és gyűjtőivel is érintkezni, felkérve ezeket, hogy a nálunk előforduló példányokhoz az illusztráló parallelákat ideiglenes kiállításra átengedjék.

3-ór. Minthogy még eddig igen csekély azon jegyzetek száma, melyek szakértők által rendezett ásatások alkalmával készütek, de aránylag kevés azon lelet is, mely hitelen constatalva volna, szükségesnek látszik, hogy a készülési idő alatt, alkalmas helyeken, kellő felügyelet mellett tudományos ásatások történjenek, és azoknak pontos jegyzőkönyvei a nemzetközi congressusnak a talált tárgyakkal együtt bemutatassanak.

4-er. A fémeknek és ásványoknak: arany, ezüst, bronz, kőtárgyaknak vegytani kénletei, az emberek szerszámaival talált állatcsontok meg-

tározásai el lévén hanyagolva, kívánatos, hogy a congressusban e téren, az ország vidéki egyletei közt nagyobb tevékenység mutakozzék.

5-ór. Pedig a jó hírnév, melyet ezen alkalommal a világ előtt ki akarunk vinni, igényli azt is, hogy a congressusnak értekezéseiben, illetőleg az általunk, viszonyaink tekintetével, kiűzendő kérdések fejtegetéseiben részt vegyünk, tudományos munkálataiban vezérszeretpet vigyünk és lehetőleg kalauzolólag befolyjunk. Ezen értekezletknél és közléseknel a congressus fenálló határozatai szerint a francia nyelv van hivatalosnak elofogadva, mit azért sietek nyilvánossá tenni, hogy szakársaink munkálataikat, a mennyire lehet e nyelven készíthessék el.

Ezeknek következtében tisztelettel hívom fel (cimedet), sziveskedjék nyilatkozni, vajjon akar-e az előbbi öt pontnak teendőiben, és melyikében részt venni? lehet-e kiállításunk lehelyi adatokra? remélhetők-e vidékén szervezendő ásatások? részt vesz-e venni az értekezésekben, a kérdések kiűzésében? stb. stb. — A kívánandó tudományos jó vélemény tekintetéből kérjük (cimedet) a lelkes, élénk, kitartó részvételre és összeműködésre; mivel azonban nálunk az ilyen előkészületek hosszabb időt vesznek igénybe, a középpontban levő szervező bizottságnak pedig jó korán kell mindenről tájékozottnak lennie, kívánatos, hogy fennebbi kérdéseinkre, vagy a bármily ide tartozó mozzanatokra nézve legalább folyó év ápril 30-áig határozott feleleteket kapjunk, és azokkal, kik közreműködésre vállalkoznak, folytonos érintkezésben legyünk. — Az eddigi a külföld előtti is ismeretes készlet és azon készütség, melyet nálunk a nemzetközi congressus tagjai feltételeztek, meg nem engedik, hogy bárki el gyűlést csupa szerénységből tétlenül bevarja, vagy annak teendőjét kizárólag a középponti bizottságra hárítsa. — Azon hazafias igyekezet, hogy a közelműködést hazánkra nézve a világ előtt kivívjuk, szolgáljon ösztönül a tulszerényeknek, s buzdítsa azokat, kik mindent, mi hazánkban történik, kicsinyelnek. Lássá a nagyvilág, hogy a meghitt congressus nem egy intézet, nem is egyedül a fővárosé, hanem hogy munkálkodásaiban és eredményeiben az ország jobbait mind kezét fogva részt vesznek. — Budapest, 1875. márc. 5. — Pulszky Ferenc, mint a congressus elnöke. Dr. Rómer Flóris Ferenc, mint a congressus főtárcára.

— A képviselőháznak apr. 13. érdekes ülése volt. Nem is állhatjuk meg, hogy meg ne emlékezzünk e napról, melyhez hasonló csak az volt, amidőn Andrágy Gyula grófnak volt szava Babeshez. — Ezuttal Mileties, Polit. kifogásolták, hogy a magyar nemzeti szinbáz ügyét az országgyűlés tárgyalja. Politnak Magyarország nem

szerent közöljük egész terjedelmében e becses magyar főispáni beszédet, amint következik:

„Tekintetes Nemes Vármege!

Jámbor eleink az emberek élete folyása által előfordulható dolgoknak jó vagy rossz kimeneteléről soha masképen nem jövendölnek, hanem ezen közpéldabeszéddel: „Elváltaszja hét tél, hét nyár!“ — Majd szintén harmadszor múlik hetedik tél és hetedik nyár, hogy engemet idogent, esmérletlent, ezen tartományra vettél a sors.

Felséges, nagyemlékezetű királyunk s anyánk, Mária Terézia, kinek hamvát örökös tisztelettel áldja országunk, vett fel engemet s húzott ki házi csendességemből, és küldött ezen T. N. Vármegeyének kormányzására ezeltől húsz esztendővel, mint arra a T. N. Statusok emlékeznek.

Azon időtől fogva kellene nekem mai napon, midőn a T. N. Statusokhoz bucsuzó beszédemet teszem. ezen T. N. Vármegeyében lett forgódásaimról, tetteimről, cselekedeteimről oly számot adnom, melyből ki-ki fejneként megismerhetné, hogy jó kormányzó, igazgató, főispán, jó ítélő bíró és végre jó polgártárs valék.

De mit hozhatok én elő, ami tetszetes, fényes, vagy különös dícséretre érdemes? Semmit nem mutathatok, ami nevemnek valamely fényt, személynemnek nagy becset adhatna különösen, mert valami jó, díszes, dícséretes történt igazgatásom idejében, az mind közös ama polgártársaimmal, kik velem munkálkodtak. A T. N. Statusoknak tartottat a jó rend, mert az igazság kiszolgáltatása, és a közjónak egyenes és serény folytatása; úgy magam böcseségének mit sem tulajdoníthatok, és ugyanezekért, ha mi érdem reám háramolhatna is, az a T. N. Statusokkal közös.

Tészek tehát különös megismeréssel illendő köszönetet a Nagyméltóságú, Nagyságos, Fő. Üri és Nemesi rendeknek, hogy engemet sok és bizonyára nehéz és kétséges dolgokban böcs tanácsokkal segítettek, mert (hogy ifjabb és nevedéktársaink is tudhassák) húsz esztendőnek forgása alatt ezen tartomány felett is, nem mindenkor tetszett fel, nem mindenkor nyugodott le

is magyar nemzeti állam. Erre aztán megfelelt Tisza Kálmán. A képviselő urat, szólt, elhelyült mondott szavaiért megvédi a törvényhozás szentélye; de ha ott künn hasonló tanokat hirdetne, meg fogna győződni, hogy a magyar államnak van még erője, hogy ellenségeit összetiporja. — Onézetes, férfias nyilatkozat! Nem csoda, ha percekig tartott a taps és lelkes élénzés!

Városi élet.

A 16. tartott városi közgyűlésen a polgármester jelentette, hogy Szediak János halálával egy iroki állomás megüresedett. Kéri a közgyűlést, hogy ennek betöltéséről gondoskodjék. A pályázat kihirdetése a polgármesterre bízott. — A körülmény, hogy többeknek — kik, rendes könyveik nem lévén, a szeszárulástól eltiltattak, de a megkivántatásnak utólag eleget tevén, engedélyért folyamodtak — kérvények, inig a szeszárulási határozat felsőbb helyen jóvá nem hagyaték, függőben hagyatnak, Eder Odónnek azon indítványra adott alkalmat, hogy a tanács e kérvények érdemleges elintézésére utasíttassék. A közgyűlés az indítvány fölött a legközelebbi gyűlés alkalmával fog határozni. — A Miszla-patak szabályozása ügyében folóvasott min. rendelet folytán, a közgyűlés elfogadta a tanács azon véleményes javaslatát, hogy a teendő szabályozási lépéseket, a kir. mérnöki hivatal. Abaujmege, az érdekeltek s a vasuti felügyelőség meghívásával, az építkezési bizottmány foganatosítsa. — Schwartz János és Davidko István kérvényéhez képest a várossal kötött bérleti szerződésöknek Czeininger Antal, resp. Mihálszky Istvánra leendő átruházása teljesítettü határozatott. — Az april 5. választások az igazoló bizottsághoz usíttattak. — Hogy a mezei kerülok ismét a házi pénztárból fizetlenszenek, valamint azon indítvány, mely szerént a házfelügyelőnek kapusi filke készíttessék, az oct. közgyűlésre napoltattak el a polgármester azon megbízatásával, hogy addig is gondoskodjék, miszerint legyen a városház kapuja alatt, ki az idegen kérézősködőknek utbaigazitással szolgálhat. #

Kassa szab. kir. városi községeinek följirata Tisza Kálmán belügyminiszter urhoz.

Nagyméltóságú Belügyminiszter Ur!

Kassa szab. kir. város községe az első közt kívánt lenni, hogy Excellentiának a kormányba lépése indokából szívből jövő őszinte szerenese kívánatait tiszteletteljesen előterjeszse.

Ezen törvényhatóság többsége bizalommal követte mindig azon irányt, melyet Excellentiád a közjó előmozdítására kijelölt és osztaltan bizalommal üdvözölte azon nagyjelentőségű kezdeményezést, melylyel sikerült az országos két nagy part

a nap szokott tündöklő fényességében; voltak nekünk is ezen nemes vármegyében borongo, felleges napjaink, melyek villámhálással, karos égi háborúkkal, záporokkal ijesztettek s rémítettek, melyeknek elhárítására nagy lelki erő, firaibíthatatlan munka és eltökéltettség jövendők kivántatott; megesmerem igen jó szívrrel, hogy az ilyen veszedelmekben is serény segítséggel támogattak a T. N. Rendek, elannyira, hogy kormányzatom idejében ezen T. N. Vármege sem becsületében, sem jó hírében, nevében, sem az Felségeknel, sem szomszédaitknál esorbát nem szenvedett. Viseltük tehát közösen sorsunkat, mint illet fertiának, kik Felséges Fejedelmeket, élő törvényeket s hazajokat egyenlő buzgósággal, igaz, színezés nélkül való hadolással tisztelik, szeretik és szolgálják.

Ami a belső lélekesméretnek bizonyosságát illeti, dícselkedhetnék azzal, hogy az adózó népnek partfogása mindenkor úgy odanótt szívemhez, hogy rövidségeink orvoslásában, terheink kisebbítésében és egyenlő elosztásában buzgóságossal iparkodtam; de ez is közös a T. N. Rendekkel; tehát e részről is különös dícséretet nem kívánhatok, annyival inkább, hogy ez egyenesen kötelességünkben állott.

Talán ugyan azt várná valaki, hogy én ezen díszes épületek, az új vármegyeházának felépítésében keressen nevem és hivatalom viselésének dícséretét? Távol legyen T. N. Vármege! Tudom én (mivel magam is sokat építettem és meg többet látam építeni), hogy az ilyen nagy és cimeres épületekre sok ezer szegényeknek veres verejtéke vagyon tapasztva; jól tudom, hogy azon fejez méz, mely falait az ilyen alkotmányoknak ékesíti, az sokszor a paraszt és pór nemzetnek könyhullatásával vagyon készítve és néha verivel is koverve; és azért ha ilyen szemmel nézem ezen jeles épületet, inkább szomorú, mint dícséretes látzatot mutathat; mindazonáltal más szemmel nézi azt azon polgár, ki hazájának s nemzetének boldogulását, régi szent törvényeinek megtartását a birodalomnak megmaradásában helybelhetti. Eza

TÁRCA.

Orczy Lőrinc b. abauji főispán, bucsuzása megyénk renditől.

Kassán, 1784. október 14.

Epen száz évvel ezelőtt. 1764—1784-ig, oly férfit ült Abauj-vármege főispáni székeben, kinek méltó hírneve és jól megérdemelt dícsősége kis megyéink határain messze túlhatottak, s melyeknek országos jelentőségét manapig megörizte a történelem s irodalom tudománya.

Ez a jeles férfiú Orczy Lőrinc b., kit áldalmas életének azonban csak egy fontos körülményében ismertetünk meg ezuttal. A vitéz katona, ihletett költő, kötelességű főtisztviselő, nemeslelkű földesúr s gondosan gyöngédszívű családapa megérdemlik, hogy annak idejében kimerítő rízkben s több képpen tünjék föl a kegyetes utókor előtt.

A fontos körülmény, melyet imént említünk: bucsuzása megyénk renditől, midőn főispáni széket előrehaladott kora s a megérdemelt nyugalom miatt városunkban az 1784. év okt. 14-én elhagyja, hogy utána nem kevésbbé derék fia, Orczy László b., következézek.

E bucsuzózat tárcánk egész terét igénybe veszi. S így a tiszta irodalmi erőklye történetére vonatkozólag csak annyit mondhatunk, hogy az magyarúl volt elmondva megyénk gyűléstermében. Ekkor még a nemzet második anyanyelve, a latin, hangzott a közizagztatás és törvénykezés csarnokaiban. Csaknem egy egész emberöltő hiányzott még, hogy ezt a törvény-szentésitette magyar váltsa föl.

Epen azért, mint nagyjelentőségű kezdeményezést, mint becses ritkaságot, a hazafiak buzdítása végett, Kazinczy Ferenc jónak látta még hat év múlva is (1790) egész terjedelmében közleni városunkban megjelent „Orpheus“-a második év-folyamának harmadik negyedében.

E most már igen ritka s annál fogva nagybecsű régi folyóiratunkból mostani helyesírásunk

között főállott válaszfalat ledönteni és a rokon elemeket az ország mélyreható bajai orvoslására egyesíteni.

Mi is át vagyunk hatva Excellentiának több ízben azon nyilatkozata helyességéről, hogy hazánk sulyos bajait csak egyetértséssel és vállvetett munkássággal orvosolhatjuk, de bizalmat is kelt keblünkben, nyugodtan tekinthetni a jövő esélyei elé azon tudat, hogy a kormányban Excellentiád is helyt foglal, kinek multja biztosítékot nyújt arra, hogy az ország ügyei helyes irányban fognak vezetetni.

Fogadja tehát Excellentiád kegyesen őszinte bizalmunk kifejezését és azon ígéretünket, hogy azon körben, melyet munkásságunknak a törvény kijelöl, Excellentiád buzgó és odaadó támogatásunkra mindig számolhat.

Kelt stb.

Vármegyei élet.

(Folytatás.)

Az e hó 8. folylatva tartott megyei közgyűlés, dr. Csorba Gyulának, egészségügyi állandó bizottság felállítását iránt tett indítványára, mindazon teendőket, melyek ily. egészségügyi állandó bizottság körébe tartoznának, az állandó választmány közgazgatási szakosztályára ruházta. — Pehovics Agoston kérését nemességi bizonyítvány kiállításáért, a közgyűlés azért nem teljesíthette, mert folyamodó nem igazolta, hogy nemessége a megye levéltárában okmányilag ki van mutatva. — A mislyei közalapítványi uradalomnak, a „berék”-erdő kiirtására, a szükséges hatósági engedély megadatik, minthogy az ez erdőbeli faálladék túlélt kora miatt a célszerűt erdőkezelést kizárja, s a talaj, jó minőségénél fogva, földművelési célokra igen alkalmas leendő. — Somogy vármegye közönsége átiratát, melyben ez a megyét arra szólítja, hogy az saját nyomtatványu marha-járlatainak beállítását elrendelő miniszteri intézkedés visszavétele végett az országgyűléshez küldött foliratát támogassa, a közgyűlés tudomásul vette. — Szántó nagy község határozatát, melylyel a sertés-vasárokat a szokott helyről a község alsó végén levő tőre tette át, az ellene beadott felfolyamodás folytán, a közgyűlés felfoldotta, s tekintettel az 1871. XVIII. tartalmára, az ügy elintézését a gönci járás szolgabírájához utasította. — Jászó község kérvénye, az ott lévő zsidás-ezred más községre való áthelyezése iránt, az alispánnak kiadatni határozatott. — A kovács-vágási fajzasi illetmény kiosztása tárgyában tartott községi gyűlés felhívásáról szóló jelentési a közgyűlés egyrészt tudomásul vette, másrészt azonban az erdei haszonvételek végleges rendezéséről adandó vélemény tervezet készítésére Szent-Imrey László elnöklete alatt, Alth József, Gálos Tamás, Fábian

házi, kit vármegye házának nevezünk, tündöklő törvényeinknek úgyszólván tárháza. Itt vagyon s itt lesz hajdani nemes szabadságunk örökös bizonyosága. Ilyetén kincsek illet valójában, hogy a T. N. Statusok velem egyesült akarattal, felsőségtől nyert engedelemből a régi setétes, nedves, szoros hajlék helyett új, jobb és csinosabb helynek készítésére iparkodnak.

Ne is sajnálja a N. Rend, kinek itt szolgáltatik ki a törvényes igazság, ne sajnálja a vármegyebeli szegénység izzadását, fáradságát és ereje vesztettségét, mivel az ő boldogsága úgy vagyon összekötve némely szabadsággal, hogy amiglen itt veszi ügyének elintézését, se lenyomatástól, sem akármilyen erőszakos rövidségtől nem félhet; itt veszi orvoslást és könnyebbítést terhének, mivel itt ulnek és vigyaznak azon személyek, kiket az ország a szegények partfogására kirendelt, és az helyes panaszokat az igazság mérő serpenyőjébe hányván, érrényes íteletet tesznek.

Ha tovább azon okokat felvesszük, melyekből nemcsak mi hazánk lakosi, de minden általmenő idegen és vándorló szokott itélni, meg kell vallani, hogy az ilyen diszes közönségnek tett épületek az ország boldogulását mutatják és szerencsés fejedelmi uralkodásnak jelei, mert ezekről meg a jövendő nemzetség és posteritás ezt itéli s hirdeti: boldog időben tetették!

Sokáig dicsejték ilyetén cimeres épületekről Mátyás és több királyainknak saeculumját, mivel ezek az áldott békességnek jelei. Boldog emlékeztet, elfelejtethetetlen dicsőségű királyunk, Maria Teréziának csak ilyetén nagy kőrákosokról sok saeculumra maradt emlékezte; ezen mi épületünk mostani uralkodó Felsőleges Királyunknak országglását fogja hirdetni, és hogy annál inkább csemetéinknek emlékeztetésben maradjon, kérem a T. N. Vármegyét, tésse diszes illő helyére, és irattassa vagy metszetesse homlokára az épületek: „Regnante feliciter Augustissimo Imperatore Josepho Secundo.”

Immár T. N. Vármegye, mivel célja beszédemnek búcsú vételre, hivatalomnak letételére való intézre, meg kell vallanom, szívbeli keserűségtől

János és Batek Vince tagokból álló bizottmányt küldött ki. — A „Magyar Kompass” egy példányának megszerzése elhatározatván, az az alispánra bízott. — Liptó vármegye átiratát, hogy azon foliratot, melyben a belügyminisztert, az erkölcsletlen és botránysos életű tisztviselőket tisztí kerestet alá vonására, illetőleg a minisztert ennek eszközésére kéri, támogatása, a közgyűlés tudomásul vette. — A szentandrási bíró kérvénye, hogy a Hernád vizén építendő hid felállítását a megye segélyezése által tege lehetővé, elintézés végett az alispánnak határozatott kiadatni. — Gömör vármegye bizottmányi tagjainak 1875-iki névsora a levéltárba teendő, s viszonzásul az abauji bizottmányi tagok névsora annak megküldetik. — A leérkezett statisztikai közleményekre nézve a közgyűlés határozta, hogy a levéltárba téssezenek. — A megyénél alkalmazott kezelő-személyzet folyamodványának, melyben fizetéseket fölemeltetni kéri, a közgyűlés helyt nem adhatott. — A megyei mérnök által elterjesztett közmunka-erő felosztása jóváhagyatván, végrehajtás végett az alispánnak kiadatni rendeltetett. — Grach Gyula fölvetetik a választott bizottsági tagok sorába. Ez alkalommal a megyei tisztviselők névsora 500 példányban ki nyomatni, a törvényhatóságoknak megküldetni s a bizottsági tagoknak és szavazati joggal fölruházott tisztviselőknak kiosztatni határozatott. — 1874. évi, többrendbeli, szentesített törvényeink, név szerént a XXXIII—XLII. cikkekk kihirdetvén, a levéltárba téssezenek. — A bódi gyógyszerészi jogra, minthogy az eddigi ottani gyógyszerész, Fraenkel Mihály, lemondása a törvényhatósági bizottság részéről véglegesnek vétetett, a közgyűlés pályázatot rendelt. Folyamodók kérvényeiket a jun. 2. tartandó közgyűlésre adják be.

(Vége következik.)

Vegyesek.

— Ó felsége a király az abaujmegei szászfai helyét hitvallású egyházközségnek tűz által megemésztett egyházi és iskolai épületei felépíthetőségére 200 forintot adományozott.

— Mária Valeria kir. heregasszonyunk tudvalevőleg magyar az anyanyelve. Erdekes azonban és örvendetes azon hír, — írja a „P. N.” — melyet lapunk egy t. barátjától veszünk, hogy t. i. a kis főhercegnő, most már azon korbá lépven, mikor a rendszeres oktatás megkezdődhetik, a tantárgyakat is magyar nyelven fogja tanulni. A közoktatási miniszteriumhoz ó Felsőge a királyné udvarmesterei hivatalától azon kérdés intéztetett, hogy a közoktatási miniszterium által kiadott taneszközök küldessenek meg a főhercegnő számára. E kérdésnek az illető miniszterium már eleget is tett. Azon nagyszámu taneszközök közül, melyek Bécsbe

elynomatván, mindazokat ki nem mondhatom szóval, amiket érzek! Ha egy jó barát barátjától elválván, könyeket böcsöt: hogy ne hullassam én azokat, ki sok barátimtól elválni akarok? ... Úgy vagyon T. N. Rendek! Sok szíves barátimat, esmert szolgatársaimat hagyom el én, de szívbem reszketem, és emlékezetek mindenkor édes gyönyörködtető leszen, és hamvámig fennmarad. Mi céloim volt, hogy hivatalomat Felsőges Urunk lábához tettem, áttalálhatják a T. N. Statusok. Itt fészkiik vállaimon látszatosan esztendeim súlya, erőtlenségem napról-napra nevelkedik, megagott s roskadó tagjaim már terhet nem bírnak; látás, hallás fogy; a bággyadt testben a lelki erő is hanyatlik. A T. N. Vármegyehez vonzó igaz szeretetemből azon törődtem én, miképpen vállasabb, erősebb, ifjabb és oly erkölcsökkel bíró személyre hárit-hassam hivatalomat, kiről bizonyos lehessen, hogy a T. N. Vármegye igazgatását mind a Felsőgeknak, mind a N. Statusoknak elégtételével fogja viselhetni.

Megengedte Ó Felsőge öreg napjaimra, hiv szolgálataimra, s hadban s hazánkban tett csekély érdemeimre tekintvén, László fiannak helyembe és székembe ülvi.

Ezt tehát a T. N. Statusoknak hagyom én igaz szeretetemnek bizonyítására zálogul, örökös emlékeztetnem. Szorítsák azt barátságok kebeleibe, és munkálkodjanak véle Felsőges Urunk szolgálatainak és a közjóknak előmozdítására.

Továbbá fogatkozásimról és minden megtörtént megbánásról bocsánatot kérek. Jóllehet igyekeztem szerént nemini gravis fűi: történhetett azonban, hogy némelyeket a N. Statusok közül keményebben is intettem, dorgáltam; de ilyetén eszelekedtem is hogy vagy személyes, vagy közönséges jóra való intézve: lelkeim esmérete bizonyítja.

Hátra vagyon, hogy ezen T. N. Vármegyének buzgó, egyenes, belső indulatból áldással fejezem be boldogságomat: a mindenható Felsőge adjon hosszas boldog életet élni minden Rendeknek; tartsa meg ezen T. N. Vármegyének tagjai között

küldettek, megemlítjük a Göncey-féle térképeket és magyar szövegu földgömböket, a planetariumot és telluriomot, valamint a métertblást és a hozzá való magyarázatot; a Nagy László-féle beszéd-és értelmegekforlatokat; továbbá azon 20 darab szemléleti képet, mely a magyar „tanfűiaknak, a rajzoló művészeknek s a kir. nyomdának egyaránt becsületére válik. A mily örvendetes egyrészt azon körülmény, hogy a magyar tanioradalom ma már az elemi képzés legfokozottabb igényeinek is ennyire meg tud felelni: így oly nagy jelentőségű a királyi családnak e tényben nyilvánuló ragaszkodása nyelvünkhöz. Mária Valéria az első főhercegnő, a ki magyarul nyeri elemi képeztesítést; de azért sok magánasulánk leánygyermekait ma is német vagy francia gouvernantok ferde, fölleletes oktatása idegeníti el jó korán az anyai nyelvtől.

— A kormány, a hivatalos lap közlése szerént, valamely hazai tanintézetnek külföldi kormány és törvényhozás általi segélyezését államunk önállóságával összeegyeztethetőnek nem tartván — fölmerült eset alkalmából kimondatta, hogy az országban létező bármely nemű és foku tanintézetek, felekezetek és egyházak, külföldi államoktól, azok uralkodóitól s kormányaitól segélyt és anyagi gyámolítást sem nem kérhetnek, sem el nem fogadhatnak. — Elismeréssel adozunk!

— T. olvasóink különös figyelmébe ajánljuk mai számunk „közgazdasági rovat”-át. Tesz szűk pedig ezt azon megjegyzéssel, melyszerént nagybecsű ígéretet bírnak azírt, hogy a szépsi gazdasági egyesület érdekes közleményeivel ezentul rendszeren fogunk kedveskedhetni.

— Homérosz, vagy ki? szunyókált, vagy mi? A „Pannonia” apr. 14-iki száma „nyil-ter”-ében a kassai színház hat tagja által állított bekezdésű közleményt olvastunk: „A „Kaschauer Zeitung” legközelebbi számában, ugy a „Pannonia” és a „Kassa és Vidéke” című helyi lapokban legnagyobb meglepetéssel olvassuk, hogy Némethné-Szelényi Irma minden segélytől megfosztva, a kórházban sulyos betegem fekszik, és az emberbaráti kegyeletet segélyezésére hívják föl stb.” Erre mi csak azt mondhatjuk, hogy ily érdemeket nem szerzettünk; mert az egész ügyről egy betűvel sem emlékeztünk; nem emlékeztünk pedig azért, mert nem személyi, de egyéb szini hírekről és tudnivalókról sem értesülünk máshonnan, mint német lapársainktól. Átvenni pedig, főleg controvers kérdést, épen nem leendett háladosat föladat. — A funforgó esztre nézve nincs is máz bűnünk, mint, hogy a közönség (ismételjük, nem általunk) adakozásra szólítatván, a „K. és V.” — sem akart sikert maradni. Hanem a bűnünkben aztán oly megrögzöttek va-

a szép egyességet, mely nélkül semminemű társaság nem állhat; viragozzanak itt szűnet nélkül a jó erkölcsök; szaporodjon népe, kereskedése, gazdasága és minden világi javai; kövér aratás, bő szűret gyönyörködtesse a földművelő községet, hogy úgy vígan szedhesse s hordhassa csűrjébe munkáinak bérét; esendes külső, belső békességet engedjen a Mindenható ezen tartományunk, hogy úgy dicsőséges és szerencsés birodalma alatt Felsőges Urunknak és Királyunknak véghetetlen áldomasiért, buzgó és vigasságos áldozatot mutathasson bé naponként a nemzetek Atyjának és Gondviselőjének!

Magamat azonban és fiamat, kit Isten segítségével ezen hónapnak 25-dik napján Felsőges Fejedelmünk engedelmevel főispáni székembe ültetni szándékozom, ezen T. N. Vármegyének Máltósága, Fő, Űri, Nemesi, Egyházi és Világi Rendjeinek jó akaratjába és kegyes emlékeztetésébe tovább is ajánlom!

Ime! ily kedélyes hangon beszélt a mult század vége felé Abaujmege egyik legjelesebb főispánja a megyei karok-és rendekkel.

A bemutatott beszéd egészben és részben magamagát jellemzi s magyarázza.

Egy felvilágosítást s egy észrevételt azonban kell tennünk.

Idegének és ismeretlennek azért mondja magát dicsejtéses ismeretlenség, mert sem születésére, sem birtokára nem volt abauji. Mindkét körülményre pedig már a régi időben tekintet volt a főispáni székek betöltésénél. Rendszeren Heves-megyében lakott, tarna-űrsi birtokán.

Atyáskodó érzelmeinek a jobbágy- és porosztály iránt itt is ad kifejezést. Ugyanazon humanus gondolatok ugyanazon gyöngyédzelmek sugárzanak elő sorából, melyek „A szegény parasztnéphez beszéd. 1756” című egyik legrégibb költeményének alaphangulatát képezik.

No de erről, és még sok reá vonatkozó mindenről, majd máskor.

K. Gy. H.

gyunk, hogy biz' azt sem nem szánjuk, sem nem bánjuk!

— Az Abonyi-párnak most csütörtökön lesz jutalmjátéka. Alkalmásint Abonyi Lajos legújabb műve, „Panna asszony leánya“ fog ez alkalommal színikerülni. Fölhívjuk a figyelmet mind az ujdonságra, mind a kassai közönség jutalmazandó kedveltjeire.

— Ismét tüz volt m. kedden d. e. a város ugyanazon részén, a honnan az utóbbi ilyen eseteket jeleztük. Ez alkalommal 3 ház s 1 kamara égett le.

— Színházba az ember élvezni, mulatni jár; — amiből azonban még nem következik, hogy ott játék közben — másokat zavarólag — con amore diskurálgassunk. — Csak ezt akarjuk megjegyezni.

— A szikszói választókerület Péchy Tamás közlekedési minisztert közfelkiáltással képviselőjeül választotta. — Az erre következett lakomán 120 frt. gyűlt össze a csángó magyarok javára.

— Szukorkay A., homonnai plébános, a gondviselésére bízott kath. tótajku fi- és leányiskolánál eddig 500 frt alapítványt tett, leginkább oly célból, hogy a magyar nyelv terjedését előmozdítsa, s ime, vagy 3 év alatt az iskola tannyelve kizárólag a — magyar! s a szülék legnagyobb öröme! — Derék lelkipásztor, derék szülék!

— Ungvárt a szabadelvű párt megalakult, s a kormányznak bizalmat szavazott. Elnökök: Bernát Zsigmond és Petrovay Akos.

— A szegedi ipar- s nemzetgazd. egyesület politikai színezetű programját Kossuthnak is megküldvén, véleményét kérte. Kossuth megadta a kívánt nyilatkozatot. Örömet fejezi ki a mozgalom fölött, de az egyesület politikai törekvéseit egyenesen rosszalja. Magyarországon — egymond — hála Isten, nincs osztályharc; — a nemzetgazdaságot s egyéb ily csillogó álaré alatt pártokat alakítani, s a népet lassan politikai célokra elcsábítani bűn. — Most már csak az a kérdés, vajlon mire fogunk inkább hajtani: Kossuth jóakaratu fölvilágosítására-e, avagy idegen, de — vad eszmék torzbonzor terjesztőire?

— A rozsnói kath. főgymnásium ifjúsága, segély-egylete javára, e hó 11. szavallattal és zongorajátékkal egybekötött színi előadást rendezett, mely mint a „B. Híradó“-ban olvassuk, fényesen sikerült s 385 frt. 98 krt. jövedelmezett! Ezt nevezük aztán pártolásnak! Az estély zenei részét „változatok“ s Liszt: „Pester Carneal“-ja képezék. Eléadták: Mariska Ilka, k. a. és Mariska Odón, kinek játéka nagy tapsokat aratott.

— A horvát képviselők beléptek a szabadelvű pártba.

— A „N. H.“ kassai levelezője újabb nyilatkozata ellen is ismételtük a multkorú démentit s állításunkat. Répászky József theol. tanár befolyását csakis egy negyede t. i. az Ire érvényesítette. Ezt ha kell közelebbi adatokkal is bizonyíthatjuk. Az pedig tudomásu, hogy itél, szervezett párt, a szabadelvű pártot kívül csakugyan nincs. Azért jövőre a N. H. bizony csak kötve higgyjen a tudósító sógorának.

— Bukovinai testvéreink javára a következő adományokat vettük: dr. Klekner A. ur által az „Abauj-kassai Közölny“ szerkesztőségére 11 frt., — a m. számunkban közölt összeggel 89 frt. 50 kr.

— Fölszólítás! A játéknycél iránti kegyeletből kiindulva felkerjük Kassa város és vidéke hölgykoszorúját, hogy a jogász-segélyző-egylet javára május hónapban rendezendő színi előadás, illetőleg az ugyanakkor tartandó sorsjátéka tárgyakul kézimunkákat vagy bármely sorolandó apróbb tárgyakat, ajándékozni s azokat május hó 10-éig alulírottához (főutca 59 sz. II. emelet) juttatni sziveskedjenek. Teljes tisztelettel Böszörményi Sándor, s.-e. titkár.

Irodalom és művészet.

— Benedek Aladár „Uj Idők“ című s mindinkább terjedő hetilapjának (divat-tárcával) 15. száma a következő dúl és igen érdekes tartalommal jelent meg: „Határok a szobrászat és festészet között“, Dr. Hoitsy Páltól; „Carmen lugubre (ered. költ.)“, Benedek Aladártól; „Arnyak, sugarak“ (ered. elbeszélés), B. Büttner Linától; „Dóra“ (Tennyson költeménye) Szulik József fordításában; „Egy férj, kinek két neje van“ (Wilkie Collins elbeszélése); „Johanna kisasszony“ (életkép), Lianától; „Quinet Edgár temetése Párisban“, B.-tól; „Irodalmi, társadalmi és művészeti hírek.“ A borítékon: divattárca-üzenetek, vidéki élet, Hymen, képtalány, szó-rejtvény (mindkettő hármas jutalommal a megfejtők számára), a szerk. nyílt

válaszai, vegyések s a t. E lap előfizetési ára évnegyedre csak 2 frt 50 kr.; félévre 5 frt. Az év végeig előfizetők egy díszes nagy képet s fél éves előfizetők egy kötet (értéke 1 frt) érdekes olvasmányú könyvet is kapnak. Kiadó és szerkesztő hivatala: Budapest, Kristóf-tér 2., III. emelet, 10. ajtó.

— A hirneves florenci négyes-társulat Becker J. vezetésével mellet az 22-én a Casino-egylet nagyeremény hangversenyt rendez. 1. hegedű: Jean Becker. 2. hegedű: Enrico Masi. Viola: Luigi Chiostrri. Gordonka: Hilpert Frigyes. Műsorozat: 1. Négyes E-moll 44. mü Mendelsssohn-tól. Allegro. Scherzo. Andante. Finale. 2. a) „Egy álom“ Haydn-tól. b) Scherzo Raffától. c) Változatok Beethoven-tól. 3. Négyes Es-dur Schumann-tól. (A zongorarész: Willnrotter Aurelia úrhölgy által különös szívességgel). — Helyárok: Körszék 2 frt. — Számozott szék 1 frt. 50 kr. — Bemenet 80 kr.) Belépti jegyek Haymann Ferenc és Maurer Adolf urak könyvkereskedésében és este a pénztárnál válthatók. Kezdeté 7 és fél óraker.

— Vettük a Fellegi Victor-szerkesztette „Apollo“ c. zenemű-folyóirat IV. k. 4. számát a következő figyelemreméltó tartalommal: 1. Telenyáron pusztán az én lakásom... b) Helyre Kati... Népdal-átiratok salon-stílusban, zongorára átírta Sipos Antal. 2. Feigler Géza halálára, Wachtel Aureltól. 3. Na jól van, gypeke. Bükgyörgytől. 4. Halifax, gyorsolka Magurányi Józseftől. 5. Három magyar népdal. I. Benyújtottam a kalapom. II. Ennek a kis lányunk. III. Töröl tóra száll a gólya. — A borítékon: Kritikai szemle az „Apollo“-ban megjelent művek felett. — Szemle. — Vegyes. — Zeneműjegyzék. — Előfizetési ára egész évre (200 lap) 6 frt, félére 3 frt. (Kiadó-hivatal: Budapest, vízi-város, iskola-utca, 681. sz.)

Színi szemle.

E hét játékrejndje, minőségileg nem áll a multé mögött. A rendezőség mindent elkövetett, hogy a társulat jó emléket hagyjon hátra. A közönség is, habár — későn, kissé felzubdult s eddigi részvétlenségéhez viszonyítva szorgalmasan látogatja a színházat. — Az előadott drámák közül kiemeljük a következőket: „Az orleansi szűz“, „A nőuralom“ és „A tiszteletes úr keservei.“

Az elsőt Siposné választá jutalmjátékául; Magához méltóbb választást nem tehetett. Németország Napoleon igájában nyögött, midőn a nagy költő az elhanyagolt nemzeti érület fölébresztésére e darabját írta. Ez idők magára Németországra nézve is elmúltak, sőt keserűen megtorlattak. A dráma alapeszméje s romantizmusma sem felel meg többé a mi világnézetiünknek; de azért a darabot magát, mint az eszményi gondolkodás egyik legdicsebb emléket — csodálni fogják mindörökre s hatását anyagimádó századunkban sem téveszti el soha. Csak ne hiányozzanak az óriási alkotásnak megfelelő erők! A darab fordulópontját képező két főmozzanat, melyek a hős sorsát eldöntik, a Talbot részéről hozzá intézet intelem, hogy küldetése határait túl ne lépje, és a találkozás Lionellel, ki érzi a szerelemre gyulasztja a s szűz szívét, — nélkülözöte a pathos erőteljesebb nyilvánulását, — s ez gyöngítve a tragikai kifejlődés motivációját, csökkenté a hatást. Lionel szerepe mennyiségileg csekély, de minőségileg döntő. Siposné különben dícséretre méltólag játszott, tüntetésszerűleg fogadtatott is. Mellette Rott Marit, Sorel Agnes és Temesváryt kell kiemelnünk. „A nőuralom“, Temesváryné-Farkas Irma úrnő fellépével, amely szépen sikerült, oly díszes előadás volt — csaknem teljesen kibérelt ház előtt. A bőségesen aratott tapsok, a nyílt jelenetekben is ismételt kihívások nem az u. n. succés d' estime rovására irandók, hanem az átértett játék s kifogástalan szavalás kiérdemelt jutalmának tekintendők. Az előadás általában összevágó volt.

A hét sikerültebb előadásaihoz tartozik Tihanyi jutalmjátéka: „A tiszteletes úr keservei“ is. A közönség fiatal, de tehetséges kegyencét megérdemelt fogadtatásban részesíté. Derekasn működtek közre a többi szereplők is.

Jutalmjátékára a közönséget Tihanyi a „Koldus végrendeleté“-vel készíté elő, mely azonban első előadatasakor jobban sikerült volt, mint ezuttal. Ez este volt e héten a legürésebb ház.

Hasonlíthatlanul jobban adottott mint első: izben „Ilona, a havasi bolond.“ Különösen tetszetek az oláh jelmez és táncok, melyekben Pártényi nagy művészetet tanusított.

„Stern Izsák“-ra csak azt mondhatjuk, amit a Berg-féle darabokra vonatkozólag ismételt elmondánk

Balláné csak egyszer táncolt e héten Miért?

Közgazdaság.

Szepeből.

April 13-án tartá a szepesti Gazdasági egy-let választmányi gyűlését az Igló város szomszéd-ságában fekvő m. kir. példánygazdaságban. A választmány és a nagy számmal összegyűlt közön-ség jelenlétében először is kísérletek tétettek egy az egyet által hozatott új szerkezetű Kühneféle sorvetőgéppel, melynél a mag öntött-vasból készült, területükön kivágásokkal ellátott hengerlapok által merítetik, azután egy régiebb szerkezetű kanalas sorvetőgéppel ugyanezen gyárból. Mind a két gép munkája egészen hibátlan volt; az új Hungaria Drill nevezetű merítőgép könnyebb és szerkezeete még egyszerűbb.

A választmány gyűlésében az egyet által rendelt sorvetőgép eladatott, és pedig Piller Sándor szolgabíró ur azt 300 frton az egylettől át-vette. Továbbá Felka város ajánlata következtében ezen városban a nyár folytán egy gazdasági állat-ok és gépek kiállítására fog tartatni, melyre az egylet 100 frtnyi díjakat ajánlott fel. A június hónapban eszközöndő VII-ik allgauri tenyészmarhahozatal közelebbi módozatai megállapítottak; végre bejelentetett, hogy a szepesti püspök ő méltóságára dr. Császká György a gazdasági egylet alapító tagjainak sorába lépett.

A gyűlés után a gazdasági egylet kezdemé-nyezése folytán a mult évben a magas kormány által felállított példány gazdaság és lenki-készítő intézet tetsületileg megtekintettek: az intézeti gazdaság, melynek 36 hold földje és rétje van, mindenkép nagyon jól be van rendezve; nevezetesen az allgauri falca, mely 3 tehénből, 6 már az intézetben nevelt borjúból, és 1 bikából áll, nagyon jó karban találtatott, és az angol sertések is általános elismerésben részesültek.

Az egész jól sikerült gazdasági összejövetelt az iglói gazdasági társas-kör által a vendégeknek felajánlott közelebbi fejező be, melyben Barkassy Kálmán, a kassai gazdasági tanintézet igazga-tója is részt vett.

— Gabona a kereskedésünket komoly ve-szély fenyegeti, ha az osztrák vasutak tervezett(meg-állapított?) kartellje májusban csakugyan életbelep. Ezen új tarifa az orosz gabona javára s a mi rovasunkra szól. — Ujabbán egyebiránt kedvezőbb hírek szárnyalnak; s úgy olvassuk, a kormány is megtette a szükséges lépéseket.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: dr. Rössler István.

HIRDETÉSEK.

4055.
p. 1875

Hirdetmény.

A kassai kir. törvényszék által Welsburg Ignác kassai kereskedő ellen 1873. évi július 5. 6497. sz. a meg-nyitott cseé barátságos uton létrejött egységés következté-
ben ezennel bíróság megazúntattik s befejezetnek nyil-vánítottik. Kelt Kassán, a kir. törvényszéknél 1875. april 17.

Teleky Péter,
kir. törvényszéki elnök.
Hudák Bertalan,
h. jegyző.

40 I—3

3719.

Hirdetmény.

P. A kassai kir. törvényszéknél 1875. évi april hó 6. napján a kereskedelmi egyéni cégek jegyzékébe beíratott Reich Lipót kassai lakos vegyeskereskedő és cégbírláló e cég alatt

„Leopold Reich.“

Kir. törvényszék Kassán, 1875. évi april 9.

Teleky Péter,
kir. törvényszéki elnök.

38 I

Köszönet és hirdetés.

Flachbart Sámuel ural történt barát-ságos egységés folytán saját céggem alatt vezettet kereskedést neki ismét vissza átad-ván, el nem mulaszthatom tisztelt vevőimnek a nekem oly nagy mérvben tanusított becses bizalomért legmelegebb köszönetemet nyil-vánítani.

Egyszersmind van szerencsém a mélyen tisztelt közönséget arról is értesíteni, hogy f. é. júniushó 1-én a főútcán levő Tordásy-féle házban — Flachbart S. ur kereskedésének szomszéd-ságában — kereskedésmét ugyan-ezen üzleti szakmában, mint eddig megnyi-tandom. Elégséges tőke és gazdag helyi ismeretekkel fölruházva azon kellemes helyzetben leendek, minden igényeknek a legportob-sabbán és legjutányosabbán megfelelelhetni.

Hódoló tisztelettel

39 I—2

Palásthy Endre.